

ОРИГІНАЛЬНА СТАТТЯ

УДК 378: 61: 616. 094

РОЛЬ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТІВ МЕДИКІВ В ЇХ ФАХОВОМУ СТАНОВЛЕННІ

Токарчук Ігор Миколайович,
igor.tokarchuk.ua@gmail.com

Токарчук І. М.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Київ, Україна

Резюме. Високому рівню підготовки фахівців медичного профілю найбільшою мірою сприяє творча атмосфера освіти, що відкриває перед майбутнім молодим фахівцем значні можливості в наукових дослідженнях та практичній діяльності. Розкриття творчого потенціалу особистості, творча самореалізація в професійній діяльності є важливою умовою становлення особистості фахівця. При аналізі початкового рівня предметної зацікавленості студентів, починаючи з другого курсу, коли вони вперше приходять на кафедру хірургічного профілю, його зростання протягом наступних років навчання і до державного розподілу простежується значна мотивуюча складова студентського наукового гуртка кафедри хірургії в професійній орієнтації майбутніх лікарів.

Ключові слова: студентський науковий гурток, професійна орієнтація.

Вступ. У Національній доктрині розвитку освіти визначено: “Головне завдання вищої школи – професійна підготовка студентів, формування фахівців із вищою освітою, здатних до творчості, прийняття оптимальних рішень, таких, що володіють навичками самоосвіти й самовиховання, вміють узгоджувати свої дії з діями інших учасників спільної діяльності” [1,5]. Мета навчально-професійної діяльності – засвоєння наукового знання у формі теоретичних понять і вмінь застосування їх при розв’язанні професійних завдань. Формування єдиної європейської освіти і наукового простору, єдиних критеріїв і стандартів у рамках конкурентоспроможності вищої школи потребує переходу на нові форми навчання, що відповідають вимогам Болонської декларації [4,7]. Це вимагає перегляду системи викладання медичних дисциплін в цілому і хірургічних зокрема [3].

Зважаючи на безумовні позитивні риси нововведень, слід відзначити збільшення в навчальному процесі долі теоретичної частини. Якісна медична практика в майбутньому повинна відповідати наступним вимогам: наявність підготовлених фахівців; оптимальне використання ресурсів; мінімізація ризиків для хворих при застосуванні медичних технологій та задоволення пацієнта від спілкування з медичною спільнотою [2,6]. Це вбачається можли-

вим лише за умови гідної професійної підготовки фахівців, яка починається вже в студентські роки. Розвиток гнучкого клінічного мислення, що передбачає багатобічний аналіз, чітке диференціювання знань, їх мобільність, оперативність, варіабельність забезпечить ефективність професійної діяльності сучасного лікаря. В той же час система професійних лікарських вмінь повинна відрізнятися узагальненістю, вільним володінням стандартами надання медичної допомоги, гнучкістю, легкістю переносу в нові конкретні ситуації.

Різноманіття отриманих знань на клінічних кафедрах різного фахового профілю рано чи пізно ставлять перед студентами завдання своєї майбутньої професії. Людина може задовольнити свої індивідуальні потреби і прагнення до обраної досконалості у професійній діяльності лише тоді, коли займається справою, що відповідає її нахилам, вподобанням, здібностям. Вдале обрання виду діяльності за обраними критеріями надає можливість протягом життя максимально реалізувати потенційні можливості, досягти оптимального індивідуального розвитку, самореалізації.

Суттєвими факторами визначення професійної орієнтації студентів, окрім вдосконалення всіх ланок безпосередньо педагогічного процесу, на клінічних кафедрах є

Рис. 1.
Дітеріхс Михайло Михайлович

залучення їх до лікувального процесу: участь у чергуваннях клінік, планових оглядах хворих, професорських обходах, медичних призначеннях, перев'язках, операціях, студентських наукових гуртках.

Останні відіграють чи не найважливішу роль з усіх означених факторів, оскільки гуртки студенти відвідують за інтересами, тобто вже визначаючи для себе певні пріоритети.

На кафедрі загальної хірургії №1 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця з 1915 року по сьогоднішній день працює науковий студентський гурток імені Михайла Михайловича Дітеріхса (рис. 1).

Високому рівню підготовки фахівців медичного профілю в найбільшій мірою сприяє творча атмосфера освіти, що відкриває перед майбутнім молодим фахівцем значні можливості в наукових дослідженнях та практичній діяльності. Розкриття творчого потенціалу особистості, творча самореалізація в професійній діяльності є важливою умовою становлення особистості фахівця. Креативність обов'язково реалізується в професійній діяльності, творчому пошуку нових, ефективніших способів рішення задач, ґрунтовних висновках. Творча робота будить і згодом розвиває "приховані" інтереси і здібності студента. Це дозволяє уникати перевантаження інформацією, підвищує інтерес до предмету, що вивчається, створює задоволення навчанням, сприяє розкриттю особист-

існого потенціалу й самовдосконаленню. Виконання творчих завдань, робота в студентському науковому гуртку сприяє розвитку творчого мислення, що є необхідною передумовою для формування специфіки медичного мислення.

Кількість гуртківців є відносно постійною, останні десять років вона знаходиться в межах 20-30 чоловік. Очолює роботу гуртка завідувач кафедри, безпосередньо заняття проводять професори та доценти кафедри. Щорічно на підсумковому засіданні гуртка перезатверджується або обирається новий староста гуртка з числа студентів.

На початку навчального року проводиться організаційне засідання гуртка (рис. 2), на якому складається план роботи на поточний навчальний рік. Згідно з планом обговорюються і затверджуються теми засідань гуртка, що запропонуються співробітниками кафедри з урахуванням побажань студентів. Здебільшого наукова тематика засідань гуртка планується відповідно до плану наукової роботи кафедри, таким чином забезпечується безпосередня участь студентів у теоретичній та практичній роботі кафедри. Відповідно до затверджених тем з числа гуртківців призначаються певні виконавці, які мають достатньо часу для підготовки ґрунтовної доповіді з історії розвитку окресленого питання, сучасного стану проблеми та перспективних напрямків її вирішення.

Засідання гуртка проходять в ординаторській хірургічного відділення за участю співробітників кафедри і запрошених фахівців Київського міського центру хірургії печінки, підшлункової залози та жовчних проток. Доповіді готуються під патронатом керівника гуртка з використанням можливостей інформаційного доступу мережі Інтернет, і тому проходять на достатньо високому науковому рівні, їх із задоволенням відвідують інтерни та молоді лікарі. Сама доповідь триває 30-40 хвилин, після чого ще 1,5-2 години відбуваються виступи, обговорення, дискусії, під час яких демонструються хворі з відповідною патологією, презентуються історії хвороб, рентгенологічні знімки, знімки комп'ютерної томографії, магнітно-резонансної томографії. Крім того студенти мають можливість здобути мануальні хірургічні навички на ксе-

Рис. 2.

Рис. 3.

нопрепаратах, від базових вмій до виконання імітованих оперативних втручань (рис. 3). Переважна більшість студентів відвідують чергування клініки, де беруть активну участь у лікувально-діагностичному процесі, залучаються до роботи в перев'язувальній, хірургічних відділеннях, відділенні реанімації та інтенсивної терапії, спостерігаючи за веденням післяопераційного періоду у тяжких хворих. Також студенти гуртківці здобувають хірургічні знання та навички в операційній під час ургентних оперативних втручань клініки (рис. 4). Широко практикується проведення поглиблених коротких презентацій, які б розкривали актуальні проблеми, що винесені на обговорення. Найбільш вдалі роботи рішенням засідання гуртка рекомендуються до презентації на Всеукраїнських та міжнародних конкурсах наукових робіт, конференціях студентів і молодих вчених, Всеукраїнській олімпіаді з хірургії. З 2009 по 2014 рр. студенти гуртківці щорічно посідають призові місця на Всеукраїнській студентській олімпіаді з хірургії (2009-2011 рр. – II місце, 2013 р. – III місце). Останнім часом спостерігається стійка тенденція до активації видавничої діяль-

Рис. 4.

ності студентів як самостійної, так і в співавторстві зі співробітниками кафедри: за 2008-2009 рр. було видано 7 друкованих робіт, за 2009-2010 рр. – 18, за 2010-2011 рр. – 25, 2011-2012 рр. – 12, 2012-2013 рр. – 14, 2013-2014 рр. – 17.

Гуртківці кафедри нерідко беруть участь в міжнародних стажуваннях та курсах. В 2013 році гуртківці відвідали Elective Course in Oncology for Medical Students (Antwerpen, Belgium), де проходили 2-х тижневий ознайомчий курс у відділенні гепатопанкреатобіліарної хірургії Університетської лікарні м. Антверпен та виступали з тематичною доповіддю "Surgical treatment of metastatic liver disease" (рис. 5).

Вважається за доцільне рекомендувати членам гуртка брати участь у волонтерській роботі в період літніх канікул.

Крім загальнопрофесійної орієнтації суттєвим мотивуючим фактором участі в роботі гуртка для студентів

Elective Course in Oncology for Medical Students
8 - 19 July 2013, Antwerp, Belgium

Certificate of Participation

This is to certify that Igor Tokarchuk

has participated in the Elective Course in Oncology for Medical Students organised by ECCO – the European Cancer Organisation, the Antwerp University and the Antwerp University Hospital (Belgium) from 8 to 19 July 2013.

The two-week programme provided participants with an insight in the various oncology disciplines from both a theoretical and practical perspective. It included plenary sessions, case study presentations, visits in different oncology departments and group projects presented at the end of the course.

The Elective Course for Medical Students has been granted 3 ECTS points by the University of Antwerp.

On behalf of the Organising and Scientific Committee,

Prof. Dr. Marc Peeters
University of Antwerp, Belgium
International and Local Chair

Dr. Dick Schrijvers
ECCO Education Chair

ECCO-European Cancer Organisation (NPA) • Avenue L, Mousier 83 • B-1200 Brussels • Tel. +32 2 775 02 01 • Fax. +32 2 775 02 01 • Email: info@ecco.org • Website: www.ecco.org

Рис. 5.

стало рішення керівництва університету про розподіл відмінників навчання, членів Студентського наукового товариства імені О. Киселя, що мають друковані роботи в фахових наукових виданнях, з певним рівнем знання іноземних мов після закінчення університету на відповідні кафедри старшими лаборантами. Наразі з гуртківців підготовлено завдяки цій програмі 4 штатних співробітники кафедри, які в подальшому стали асистентами/аспірантами кафедри загальної хірургії №1 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.

Висновки. При аналізі початкового рівня предметної зацікавленості студентів, починаючи з другого курсу, коли вони вперше приходять на кафедру хірургічного профілю, його зростання протягом наступних років навчання і до державного розподілу простежується значна мотивуюча складова студентського наукового гуртка кафедри хірургії в професійній орієнтації майбутніх лікарів.

Конфлікт інтересів.

Автор заявляє, що не має конфлікту інтересів, який може сприйматися таким, що може завдати шкоди неупередженості статті.

Джерела фінансування.

Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булах І.С. Система управління якістю освіти в Україні / І.С. Булах, О.П. Волосовець, Ю.В. Вороненко // Арт-прес. – 2003. – №1 – С.211.
2. Гойда Н.Г. Якість медичного забезпечення – основна мета охорони здоров'я в Україні / Н.Г. Гойда // Охорона здоров'я України. – 2005. – №7 – С.26-29.
3. Казаков В.М. Методологія і реалізація системи управління якістю медичної освіти. / В.М.Казаков, О.М.Талалаєнко, Г.М.Гаріна. – Донецьк, 2001. – 214 с.
4. Підаєв А.В. Болонський процес в Європі / А.В. Підаєв, В.І. Перевертій. – Одеса : ОДМУ, 2004. – 190 с.
5. Указ Президента України від 17.02.2004 №199/2004 "Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України".
6. Blank L. Medical professionalism in the new millennium: a physician charter / L. Blank // Ann Intern Med. 2011 – V.136. – P.243-246.
7. The European Higher Education Area – Achieving the Goals / Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education/ – Bergen, 2005. – P.134-139.

**РОЛЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНЧЕСКОГО
НАУЧНОГО КРУЖКА В МОТИВАЦИИ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ
СТУДЕНТОВ МЕДИКОВ**

Токарчук И.Н.

*Национальный медицинский университет
имени А.А.Богомольца, г. Киев, Украина*

Резюме. Высокому уровню підготовки специалистов медицинского профиля наиболее сопутствует творческая атмосфера образования, которая открывает будущему молодому специалисту значительные возможности в научных исследованиях. Развитие творческого потенциала личности, творческая самореализация в профессиональной деятельности является важным условием формирования личности специалиста. При анализе начального уровня заинтересованности студентов, начиная со второго курса, когда они впервые приходят на кафедру хирургического профиля, и его ростом на протяжении последующих годов обучения, и до государственного распределения прослеживается значительная мотивирующая составляющая студенческого научного кружка кафедры хирургии в профессиональной ориентации будущих врачей.

Ключевые слова: студенческий научный кружок, профессиональная ориентация.

**STUDENTS' SCIENTIFIC SOCIETY
IN CAREER-GUIDANCE MOTIVATION
FOR MEDICAL STUDENTS**

I. Tokarchuk

Bogomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine

Summary. Creative atmosphere of medical education helps to improve its quality and provides opportunities to conduct scientific research for young specialists. Progresses of personality's creative potential and creative self-realization in professional activities are very important conditions for specialist's personality development. The period analyzed started with the second year of training, when students usually begin to attend surgical department. It showed the increasing interest during studying and great role of surgical scientific student's society for career- guidance.

Key words: student's scientific society, career guidance.